

מעדני אשר

גיליון תי"א
(שנה ט')
פרשת אמור תשע"ב

י"ל ע"י
מכון "מעדני אשר"

הודעה משמחה

אפשר לשמוע טיעורים מ"מעדני אשר" ע"י מערכת קול הלשון 03-6171111
לאידיש 12-311 ללשון הקודש: 111-47

ומתוך הנודע ביהודה: הא ליתא שהרי באמת אין הלכה כרבי שמעון וקמ"ל דבאיסור כולל איסור חל על איסור, ומשנה שלימה שנינו יש אוכל אכילה אחת וחייב עליה כמה חטאות, וא"כ אליבא דהלכתא יום הכפורים חל על איסור טמאים, ושפיר יש רבותא אפילו דברים שיש בהן איסור כפול יום הכיפור כרת וגם לאו של מאכלים טמאים.

ובשו"ת בית שערים אורח חיים סימן ש"ז תירץ קושיא הנ"ל דאי נימא דאיסור כרת אין נותנים לחולה רק איסור לאו א"כ גם דברים טמאים אסור לתת לו ביו"כ דנהי דאין יו"כ חל על איסור טמא מ"מ לגבי חולה דפקע מיניה איסור טמא ואפילו אי לא אמרינן בשאר איסורין חוץ משבת הותרה בפ"ג עין ש"מ מהדורא תליתא חלק ב' סימן קצ"ב מ"מ מצד הנדחה אין כאן איסור טמא ושוב אתי איסור יו"כ שהוא איסור כרת וחייב ואי אסור ליתן לו איסור כרת דיו"כ גם דברים טמאים אסור ליתן לו ביו"כ וכדאמרינן בעלמא פקע איסור אשת אח וחייב וא"כ שוב אין רבותא בטהורים מבטמאים ביו"כ ואתי שפיר, ועיין בשו"ת בית יצחק אור"ח סימן נ"ה ס"ק ג', ובשו"ת חסד לאברהם מ"ת סימן ס"ז.

האם לרבי שמעון בר יוחאי חולה שצריך לאכול ביום כיפור עדיף שיאכל מאכלות אסורות מאשר אוכל כשר?
בפרשתן כ"ג כ"ז אך בעשור לחודש השביעי יום הכפורים הוא וגו' ועניתם את נפשותיכם.

הנה ידוע שיטת התנא האלוקי פסחים ל"ו ע"א רבי שמעון בר יוחאי: דהאוכל נבילה ביום כיפור פטור, סתם רבי שמעון בגמ' הוא רבי שמעון בר יוחאי, כך כתב ברש"י שבועות ב' ע"ב ד"ה מסטן, וכן בחולין מ"ט ע"ב ד"ה רש"י אודי לי מיהא וכן ברשב"ם ב"ב ק"ב ע"א.

ובטעם הדבר: משום דסבירא ליה דאין איסור חל על איסור, וברש"י דאין איסור יום הכפורים חל על איסור נבילה, ואם בו ביום נתנבלה, אפילו הכי היתה אסורה קודם יום הכפורים, משום אבר מן החי, ובענין האם אין איסור חל על איסור הוא סברא או גזירת הכתוב, עיין תוס' סנהדרין פ"ג ע"ב ד"ה פרט לזו.

יש לחקור חולה שמתור לו לאכול ביום כיפור האם לשיטת רבי שמעון בר יוחאי עדיף שיאכל דברים טמאים כיון דאין איסור חל האיסור לא הוא אלא רק איסור לאו וקמ"ל דמאכלין לחולה הקל הקל תחילה או דילמא עדיף שיאכל דברים כשירים.

הנה איתא במשנה יומא פ"ג ע"א מי שאחזו בולמוס מאכלין אותו, אפילו דברים טמאים עד שיאורו עיניו, משמע מזה דלא מיבעיא טהורים ומתר אלא אפילו טמאים נמי מותר, אבל עדיין אין ראיה מה עדיף.

הנה בשו"ת נודע ביהודה מהדורה קמא אורח חיים סימן ל"ו **הקשה על הא דאיתא במשנה דמי שאחזו בולמוס מאכלין אותו**, אפילו דברים טמאים וז"ל לשון אפילו היינו לרבותא, לא מבעיא דברים טהורים שמאכלין אותו, אלא אפילו דברים טמאים ג"כ מאכלין אותו, ולדידי נהפוך הוא, דיותר יש להאכילו דברים טמאים ממה שנאכלו דברים טהורים, ואם יש לפנינו דברים טמאים ודברים טהורים, לפי הכלל דמאכלין אותו הקל תחלה, ראוי להאכילו דברים טמאים תחלה, דהרי כלל זה מסור בידינו דאין איסור חל על איסור, ואם נימא דאפילו בכלל אין איסור חל על איסור א"כ אין איסור יו"כ חל על איסור נבילה וה"ה על שאר דברים טמאים וכדסבירא ליה לרבי שמעון פסחים ל"ו ע"א האוכל נבילה ביו"כ פטור מחטאת שאין איסור יום הכפורים חל על איסור נבילה, וא"כ בדברים טהורים יש איסור יום הכפורים שהוא עון כרת, ובדברים טמאים אין כאן אלא איסור לאו של מאכלים טמאים, אבל כרת של יו"כ אינו חל, וא"כ מאי אפילו דברים טמאים ששנינו, ואיפכא הוי ליה למימר לרבותא שמאכלין אותו אפילו דברים טהורים.

- דברים שנידונו בספרי מעדני אשר הנוגעים לתנא האלוקי רבי שמעון**
- א) איך אכל רבי שמעון מעין החרובים הא הוא עץ ערלה?
  - ב) איך קיים במערה מצות קידוש ומצה?
  - ג) האם הוא כתב על עצמו בזוהר פרשת בא שלש פעמים יראה את פני ה' דא רבי שמעון בר יוחאי?
  - ד) מדוע דווקא ר"ש יכול לפטור את כל העולם מן הדין?
  - ה) איך יכול להיות שר"ש יאיים על רבו אם אין אתה מלמדני תורה אני מוסרך למלכות?
  - ו) איך מבואר בגמ' דלפני לידה שיתפללו שאם הבן יהא כר"ש תלד, ואם לא, לא תלד, וכי מי שאינו כר"ש אינו טוב לעולם?
  - ז) אדם שהבטיח חי רוטל אם יוולד לו בן ונולד לו תאומים כמה צריך לתת?
  - ח) בענין קושיית הפרי מגדים איך מותר לכהן לשלוח קוויטל לציון הרשב"י הא שלוחו של אדם כמותו?
  - ט) על מה סמכו להתפלל בציון הרשב"י הא אסור להתפלל בד' אמות של קבר?
  - י) איך מותר להתפלל בקברי צדיקים ולא הוא בכלל דורש אל המתים?
  - יא) מדוע ל"ג בעומר הוא יום שמחה, מ"ש מיום פטירת משה רבינו דהוא יום תענית?
  - יב) מדוע כשיצא מהמערה כעס על אנשים שעובדים הרי הוא סבירא ליה שיוצאים מצות ת"ת בק"ש?
  - יג) איך מבואר בגמ' שעשה גל של עצמות הרי יש איסור לרצוח?

גליון זה נודב ע"י ידידינו
העומד לימין המערכת מיום היווסדו
הרה"ג רבי מרדכי הלל זלמן ראטה שליט"א לונדון
לרגל שמחת הולדת בתו במז"ט
יהא רעוא שבזכות מעשיו הכבירים בזיכוי רבבות יזכה לברכת התורה אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד
ויזכה לראות נחת דקדושה מכל יוצאי חלציו

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרבני הנגיד הנכבד
הרב מרדכי זיסקינד לנדא שליט"א לונדון
לרגל יומא דהולולא רבה של זקנו
מרון הגה"ק בעל הנודע ביהודה ז"ע ועב"י
החל ביום י"ז באייר ל"ב בעומר ת.נ.צ.ב.ה.

ברכת מזל טוב למו"ח העומד לימיני בכל עת
הגאון רבי בן ציון רייך שליט"א קרית צאנז נתניה
לרגל שמחת נישואי בנו הבה"ח המופלג כמר יעקב איתמר נ"י
מבחידי ישיבת צאנז נתניה
עב"ג בת הרב משה טלר שליט"א רחובות
יהא רעוא שיזכה לראות נחת דקדושה מכל יוצאי חלציו ויעליח בכל אשר יפנה
וברכת מזל טוב לסבא ידידינו הרבני הנגיד הנכבד הרב בן ציון הכהן ואלף שליט"א

מדוע הקריבו קרבנות בערב יום כיפור?

הרי גורם שיעשה נותר שהרי אי אפשר לאכול ביום כיפור?

קימ"ל גמ' פסחים י"ג ע"ב, וכן ביצה י"ט ע"ב דאין מביאין קדשים לבית הפסול, ולכן אין מביאין תודה בערב פסח משום דאין מביאין קדשים לבית הפסול, וברש"י שם אין מביאין קרבן ביום שיתמעט זמן אכילתו שקבעה לו תורה ונמצא בא לידי נותר ותודה נאכלת ליום ולילה, ואם יביאם ב"ד אינן נאכלות של חמץ אלא עד שש שעות.

יש לחקור האם בערב יום הכיפורים נמי איכא איסורא להביא כל הקרבנות משום שממעט זמן אכילתו או דילמא בערב יום הכיפור לא שייך חשש הנ"ל.

הנה בגמ' שבועות ח' ע"א מקשה הגמ' לרבי שמעון בן יוחאי מדוע איצטריך קרא שאין שעיר הנעשה בפנים תולה על יש בה ידיעה בתחילה וסוף, הא הויה בר קרבן, ומשני הגמ' דאתידע ליה סמוך לשקיעת החמה, וברש"י שם ערב יום הכיפורים ולא היה שהות להביא קרבנו ע"כ, ומדחיזין דמשני הגמ' דנודע לו סמוך לשקיעת החמה ולכן לא היה יכול להביא קרבן, ואי נימא דבערב יום הכיפורים נמי אין מביאים קרבנות הויה ליה למימר דנודע לו בערב יום הכיפור שחרית, ואפ"ה לא היה יכולים להביא קרבן דאין מביאין קדשים לבית הפסול, ומדלא משני הגמ' כך, ש"מ דערב יח"פ ליכא דינא דאין מביאין קדשים לבית הפסול.

והנה ברש"י שם העיר קושיא זו: ותירץ דבחטאת לא חיישין, אבל בתודה כן חיישין, ושמא כונתו לפי שבתודה יש ארבעים חלות לכן חיישין, משא"כ בחטאת, לפי זה אין חילוק בין ערב יח"פ לגבי תודה רק לגבי חטאת.

ובש"ת אבני נזר אור"ח סימן תנ"ט ס"ק י"ח כתב דסוגיא דהתם אליבא דרבי שמעון והוא סבירא ליה שמביאין קדשים לבית הפסול, כמבאר בזבחים ע"ז, אבל לדידן אף בערב יח"פ אין מביאים קרבנות.

ובהגהות פורת יוסף שם תירץ: דאין מביאים קדשים לבית הפסול הויה רק דרבנן, ולכן אצטריך לתרץ תרוץ על הפסוק של תורה, וכן כתב במלאכת בצלאל שם.

הנה מה דנקט דהויה מדרבנן כן כתב בש"ת שו"מ מ"ב ח"ד סימן קמ"ג, וכן בשערי תורה דף קכ"ד כתב דהויה דרבנן.

אבל מהתוי"ט פ"ז דתמורה מ"ג משמע דהויה מן התורה וכן מדברי הראב"ד הלכות בית הבחירה ועיין בש"ת מהרש"ם ח"א סימן נ"ט מה שהרחיב בזה וכן במים קדושים זבחים ע"ו תד"ה אין לוקחין כתב דהויה מן התורה, וכן בשב שמעטא לבעל השמן רוקח שער ח' אות ב' כתב דהויה מן התורה ועיין שו"ת בית דוד סימן פ"א מה שהרחיב בזה, ובקריית ספר ושע"מ פ"ו מפסוה"מ כתבו דהויה מדרבנן, ובש"ת דובב מישרים ח"א סימן ל"ז כתב דהויה מן התורה, וכן באריה דבי אלעי מנחות מ"ה כתב דהויה מן התורה.

והנה איכא כמה סברות לחלק בין ערב פסח לערב יח"פ וכן משמע מהמג"א אור"ח סימן נ"א דהביא בשם כתבי הארי דבערב יח"פ אומרים מזמור לתודה משמע דדוקא בערב יח"פ אבל ערב פסח אין אומרים חזינן דיש סברא לחלק, ועיין בשו"ת בנין ציון ח"ב סימן נ"ט שפלפל במגן אברהם.

אבל אכתי צ"ב מה הסברא לחלק בין ערב פסח לערב יום הכיפורים.

איכא כמה הסברים באחרונים:

א { בערב יום הכיפורים לא מקרי ממעט מזמן אכילתו, משום דראוי לתתו לקטנים ביום הכיפורים, משא"כ בפסח דהויה ספיית איסור לקטן, לכן מקרי ממעט זמן אכילתו, כך כתב בש"ת שו"מ מ"ב ח"ד סימן ד', וכן בש"ת נפש חיה סימן תר"ד ס"ק ב', וכן בחלקת יואב ח"ב בהערות הערה כ"ז, וכן במקור חיים סימן תר"ד.

אבל באחרונים דחאו חלוק זה: ע"פ מה דכתבו התוס' יומא כ"ט ע"ב דדבר שהיה נאכל לכל אדם ועכשיו נאכל לכהנים מקרי ממעט באכילה, א"כ ה"ה לגבי קטנים מקרי ממעט, דהיה ראוי לכולם ועכשיו רק לקטנים, כך כתב בש"ת אמרי יוסר ח"ג סימן כ"ט, וכן בש"ת אבני נזר אור"ח סימן תנ"ט ס"ק י"ח.

מעדני אשר: האחרונים יסברו שיש לחלק בין קטנים לכהנים, דקטנים יש לכל אחד והם יאכלו א"כ לא מקרי מיעוט, משא"כ כהנים אין כ"כ הרבה.

ב { בערב יום הכיפורים יש מצוה לאכול, ולפי המקובלים יש מצוה לאכול בכפליים, ולכן אע"פ שא"א לאכול זמן הרבה, יש מעלה שיש חיוב לאכול הרבה, כך כתב בש"ת אמרי יוסר ח"ג סימן כ"ט.

ג { דדוקא בערב פסח שאין אוכלים אלא עד שעה רביעית איכא מיעוט ביום זביחה, משא"כ בערב יח"פ דאיכא יום זביחה שאפשר לאכול עד הערב לא מקרי מעוט, כך כתב במור וקציעה ליעב"ץ אור"ח סימן תר"ד, וכן בש"ת שיה יצחק אור"ח סימן רצ"ג.

מדוע לא תיקנו לבער את האוכל ביום כיפור כמו בחמץ בפסח?

הרי שניהם איסורי כרת?

יש להקשות: כיון דאיסור אכילה ביום כיפור הויה איסור כרת כמו אכילת חמץ, מדוע לא תיקנו לבער את האוכלין מן הבית גזירה שמא יבא לאכול, כך הקשה החתם סופר בפרשת בא בספרו תורת משה, וכן בפסחים ב'.

איכא כמה תרוצים:

א. רק בחמץ דלא בדילי וכתר ואיסורו שבעת ימים חיישין שמא יבא לאכול, משא"כ ביום כיפור דהויה חד יומא לא חיישין שמא יבא לאכול, אע"ג דאיסורו נמי בכרת, כך תירץ החתם סופר פסחים ב' ע"א, וכן בספרו תורת משה פרשת בא בשם רבו הגאון רבי נתן אדלר זצ"ל.

ב. ובה מפרש: הפסוק בפרשת בא "אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם" ואמר הטעם שהחמירה תורה בזה טפי משאר איסורים ואמר כי כל אוכל חמץ ונכרתה הנפש ההיא, מיום הראשון עד יום השביעי, ואתא קרא לתרוצי מיה"כ דהויה נמי כרת ולא בדילי מניה ולא הצריך הכתוב לבער האוכלין מן הבית, וע"ז משני דיה"כ אינו רק יום א' לא ישכח ולא יבא לאכול משא"כ חמץ שיש משך זמן לאיסורו מיום א' עד יום השביעי חיישין טפי למכשול.

ב. ע"פ מה שכתבו התוס' פסחים ב' ע"א דרך דבר דגם אסור בהנאה אז גזרינן שמא יבא לאכול, משא"כ היכא דמותר בהנאה לא גזרינן, א"כ ביום כיפור דליכא איסור הנאה ממאכלים, לכן לא גזרינן שמא יבא לאכול, כך תירץ החתם סופר בתורת משה פרשת בא.

ג. ע"פ מה דקיימ"ל רמ"א אורח חיים הלכות יום הכיפורים סימן תרי"ב סעיף י' מותר ליגע ביום כיפור באוכלין ומשקין וליתן לקטנים, ולא חיישין שיאכל או ישתה אם יגע, והקשה המגן אברהם סימן תרי"ב מאי שנא חמץ בפסח שאסור ליגע בהם, ומתיר דהתם כיון שאוכל שאר דברים חיישין שמא יאכלנו גם זה משא"כ כאן, לפי הנ"ל מתורץ נמי קושיא הנ"ל דשאני הכא כיון שאינו אוכל שום אוכל לא חיישין, כך הביא החתם סופר בספרו תורת משה פרשת בא בשם תלמיד אחד.

ד. ע"פ מה דכתב במשנה ברורה אור"ח סימן תרי"ב ס"ק ל"ב בטעם הדבר דמותר ליגע באוכלין, משום דאימת יום הדין, לא חיישין שמא יאכל, לפי הנ"ל אתי שפיר, מעדני אשר.

האם כהן מותר לטמא עצמו למת כשיש גוים שיכולים לקבור את המת?

בפרשתן כ"א י"א ועל כל נפשות מת לא יבא לאביו ולאמו לא יטמא.

וברש"י אבל מטמא למת מצוה.

יש לחקור מת שיש נכרים שיקברו אותו האם אסור לכהן ליטמא אליו כיון שיש מי שיקבור אותו אינו נקרא מת מצוה או דילמא כיון שזה בזיון שנכרים יקברו אותו נקרא מת מצוה ומותר לטמא אליו.

הנה בספר פחד יצחק ערך מת מצוה איזהו נשאל מתלמיד שלו אם מותר לכהן ליטמא למת שאין לו קוברים ישראלים וימצא עובד כוכבים בשכר.

ומסיק הפחד יצחק: דלא רק שמותר, אלא מצוה היא, כי מי שמע כזאת לקבור מת מצוה ע"י עכו"ם.

והביא רמב"ם: ממה שכתב מר"ן בש"ע יור"ד סימן שע"ד סע"ק ג' איזהו מת מצוה, שמצאו בדרך או בעיר של עובדי כוכבים, ואין לו קוברים, וממקום שמצאו אינו יכול לקרות ישראל שיענהו ויבא ליטפל בו ולקבורו, אסור לו לזוז משם ולהניח את המת, אפילו לילך לעיר להביא קוברים, אלא יטמא עצמו ויקברנו, אבל אם היו ישראל קרובים למקום המת, שהמוצא את המת קורא אותם והם עונים לו ובאים לקברו, אין זה מת מצוה שיטמא עליו הכהן, אלא קורא אותם והם קוברים, משמע דרק כשיש קוברים ישראלים אינו נקרא מת מצוה, וכן בשו"ת מהרי"ץ חיות סימן כ"ו מתיר.

ובעקרי הד"ט יור"ד הלכות טומאת כהן ס"ק ו' כתב שהוא חושש להתיר לכהן ליטמא כשיש קוברים נכרים.

וכן בשו"ת טוב טעם ודעת יור"ד הלכות שמחות סימן רפ"ט תמה על זה: וז"ל ואני אומר ישתקע הדבר ולא יאמר, כי הן אמת דלקברו ע"י עכו"ם היא בזיון, אך מ"מ מנין לנו להתיר, הרי עיקר יסוד היתר זה ממה שכתבו חז"ל ברכות י"ט ע"ב גדול כבוד הבריות שדוחה לא תעשה שבתורה, והרי קימ"ל אור"ח סימן מ"ג דיש חילוק בין בזיון גדול לבזיון קטן, וא"כ הכי נמי דילמא לא התירה התורה לכהן ליטמא רק בבזיון גדול כגון שלא יהא נקבר כלל ומוטל על פני השדה, אבל אם יהא נקבר רק ע"י נכרים דהויה בזיון קטן לא הותר, וכיון דעיקר היתר זה נלמוד מקרא דלאחותו, א"כ דילמא מיירי רק בדליכא שום קוברין, ולא בשיש נכרים.

וכן בערוך השולחן יורה דעה הלכות אבילות סימן שע"ד כתב דמהא שכתב המחבר איזה מת מצוה זהו שמצאו בדרך או בעיר של כותים ואין לו קוברים וממקום שמצאו אין יכול לקרוא ישראלים שיענהו ויבא לטפל בו ולקבורו אסור לו לזוז משם ולהניח את המת אפילו לילך לעיר להביא קוברין אלא יטמא בעצמו ויקברנו, אבל אם היו ישראל קרובים למקום המת המוצא את המת קורא אותם והם עונים לו ובאים לקבורו אין זה מת מצוה שיטמא עליו הכהן, מבואר להדיא דאפילו יכול לקבורו ע"י כותים מקרי מת מצוה וקבורו בעצמו ומטמא לו.

ומקשה דהסברא תמוה: דלמה נתיר לכהן לטמאות עצמו כשיכול לקבורו ע"י כותים, ומי גרע ממת ביו"ט ראשון שקוברין ע"י עממין כמבואר בגמ' ביצה ו' ע"א ומסיק: לכן נראה לענית דעתי דוודאי ככה"ג לא נתיר לו לכהן לטמאות את עצמו, אלא משום דמסתמא הכותים לא יעשו בחנם אלא בשכר והכהן אינו מחוייב להוציא הוצאות כמ"ש רבינו הרמ"א בסע"ג וז"ל י"א אם אינו מוצא שיקברוהו רק בשכר אינו חייב לשכור משלו אלא מטמא אם ירצה עכ"ל ולכן אינו קוברו ע"י כותים אבל אם יכול לקבורו בלא הוצאות על ידיהם אסור הוא לטמאות לו.

מדוע כשיש קוברים בשכר מותר לכהן ליטמא ואינו צריך להוציא ממון הרי בלא תעשה צריך להוציא כל ממון?

קימ"ל ברמ"א יור"ד סימן שע"ד ס"ק ג' יש אומרים אם אינו מוצא שיקברוהו, רק בשכר אינו חייב לשכור משלו, אלא מיטמא, אם ירצה.

יש להקשות: מדוע כשצריך להוציא ממון מותר לעבור על איסור של טומאת כהנים, הרי קימ"ל יור"ד סימן קנ"ז דכדי שלא לעבור על לא תעשה חייב להוציא כל ממון, כך מקשה בערוך השלחן יור"ד סי' שע"ד ס"ג, וכן בשו"ת טוב טעם ודעת הלכות שמחות סימן רפ"ט, וכן בשו"ת מהרי"ץ חיות סימן כ"ו, וכן בשו"ת מנחת שלמה חלק א' סימן ז' ד"ה ועיין גס.

יש שמתרין: שאני הכא שהרי אין רצונו לעבור, ומצדו היה הולך לדרכו, אלא שהתורה הטילה עליו לקבורו, ולמה יוציא מכיסו, ולא זה הוא מה שהטילה עליו התורה, כך תירץ בערוך השלחן יור"ד סי' שע"ד ס"ג.

ובשו"ת מנחת שלמה חלק א' סימן ז' ד"ה ועיין גם תמה עליו: וז"ל ולכאורה דבריו תמוהים, דהא ודאי חייבין גם בהוצאת ממון לקבורת מת מצוה, ואיך כתב שהתורה לא הטילה עליו להוציא ממון מכיסו.

וכתב ליישב במנחת שלמה: דכוונתו פשוטה שרק לצורך קבורת המת ולעשות לו כל צרכו חייבים להוציא ממון אבל לא בשביל להמנע מלהטמא בהיתר למת מצוה.

וכן כתב השדי חמד בדברי חכמים סי' ל"ט וז"ל כיון דהתורה התירה ליטמא למת מצוה אין זה עובר על לא תעשה אלא מקיים מצות ה', וכיון שטומאתו עסק מצוה היא אף שיכול למצוא שיקברוהו בשכר לא חייבתו תורה ליתן שכר על זה ויכול הוא בעצמו לקבורו ומצוה קעביד.

וכן בשו"ת טוב טעם ודעת הלכות שמחות סימן רפ"ט כתב וז"ל דאינו דומה למה דקימ"ל יור"ד סימן קנ"ז דלעבור על לא תעשה צריך לפזר כל ממון, דהתם מיירי בענין דהלא תעשה לא הותר כלל רק מכא אונס, וזה לא נקרא היתר בזה חייב לפזר כל ממון, דאונס ממון אינו אונס לעבור על דברי תורה, ולולי קרא דוחי בהם היה מחוייב אף למסור את הנפש, רק דהתורה גילתה וחי בהם ולא שימות בהם, אבל ממון לא התיר קרא ולא הויה אונס, אך מת מצוה הותר לכהן וכמו שפירש רש"י בכתב כ"ע"א ואם כן כיון דלא נאמר איסור זה גבי מת מצוה, אינו מחוייב לתת ממון.

משיב כהלכה

מזרז זה נודב ונעדר ע"י יחידים הרוב מודרכי זיסקינד הגר שליט"א ברוקלין

- 1 **וקדשתו.** מי שכיבד כהן ליטול מנה בראש או בזימון, והכהן מוחל על כבודו, ולא רוצה, האם יהיה חייב לו הכהן עשרה זהובים שהפסיד לו המצוה. ועיין בחת"ס חולין פ"ז ע"א שביאר עשרה זהובים אינו ערך המצוה אלא על הצער שמנע ממנו קיום מצוה.
- 2 **וספרתם לכם.** לשיטת הללו שא"א לספור ביום מדוע חז"ל לא תקנו ספירת העומר יהיה עד חצות כמו קריאת שמע וכלל המצוות שזמנם כל הלילה שאמרו חכמים שיעשה עד חצות כדי להרחיק האדם מן העבירה.
- 3 **ספירת העומר.** בספירת העומר מי שייטכחן לצאת ידי חובה רק במצוה דרבנן לשיטת שבזח"ז הוי דאורייתא האם עבר בכל תגרע.
- 4 **ל"ג בעומר.** על רש"י כתוב טיהר את עיר טבריה, ובגמרא שבת נ"ג ע"ב שכשרשבי"י יצא מהמערק רצה לתקן דבר, טיהר שווקי טבריא שהיו מעבר העיר לרבים, שהיה שם טומאה והכהנים לא היו יכלים ליכנס שם מפני הטומאה והיו צריכים להקיף דרך אחר ארוך וישיש ברח"ו, וצ"ע דהא קיימא לן ספק טומאה ברשות הרבים טהור וכיון שהספק טומאה היה בשווקים שהם רשות הרבים מה היה צריך לרשב"י שטיהרם.
- 5 **ל"ג בעומר.** בספר הזוהר באידרא כתוב אמר רבי שמעון כל ימי לא ביטלנא תלת סעודתי דשבתא וצ"ע והלא היה בעמרה ואכל רק חרובין בלבד וסעודות שבת צריך פת, וא"כ איך אמר שכל ימיו לא ביטל סעודת פת.

כללי השתתפות

1. כל התשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח לחיכנס להגלה על סך 1000 ₪.
  2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכויו בהגלה.
  3. כל חודש, בראש חודש תערוך הגלה בין כל השולחים, הזוכה יבדוק תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
  4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
  5. שימו לב: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מרכזת משיב כהלכה 077-5558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין שם וטלפון על התשובות.
- השולחים בכתב יד, להקפיד על כתב ברור וקריא ושיחיה ברור לאחר משלוח הפקס.**
6. לכתובים ומרבים נוספים בטלפון 057-3154010.

מכתבים למערכת

האם בזמננו מברכים ברכת אשר חלק מחכמתו ליראי

מה שהבאתם מחלוקת הפוסקים האם בזמננו מברכים בשם ומלכות את הברכה דמבואר בגמ' ברכות כ"ח ע"א הוראה חכמי ישראל אומר ברוך שחלק מחכמתו ליראי.

הגאון רבי משה פריד שליט"א

תלמיד מובהק של הגר"ש אלישיב שליט"א ואש כולל בעלוא בית שמש מח"ס וישמע משה נראה לציין כמה חדושים נפלאים בענין זה שזכיתי לשמוע ממרן הגר"ש אלישיב שליט"א שאלתי אותו כמה פעמים האם אפשר לברך ברכה זו על מרן שליט"א וענה לי שזה ברכה לבטלה, שאלתי אותו למה, ענה לי בענות קדשו שאי אפשר לברך עליו, דהרי בנטח הברכה כתוב ליראיו, וכן שאלתי את מרן שליט"א האם על החזן איש בידך, ענה לי על החזן איש אפשר לברך, ופעם שמעתי ממרן שליט"א של הגר"ח קניבסקי שליט"א אפשר לברך, והנה בהאי שעתא בחול המועד פסח זכיתי להיות בבית החולים שערי צדק אצל מרן שליט"א ובא אז הגר"ח קניבסקי שליט"א לבקר את מרן ופתאום הגר"ח קניבסקי שליט"א בידך בשם ומלכות ברוך שחלק מחכמתו ליראיו.

הרב יואל גרינוואלד שליט"א בני ברק קריית יואל

נראה לציין מה שכתב בספר זכרון למה שחיל' להגל' מלאת מאה שנה לפטירת מרן החתם סופר וז"ע שסיפר הגאון ר' מאונסדארף זצ"ל שהחתם סופר בנסעו מדרעזניץ למט"ר נסע דרך פ"ב והיה מסופק מה לעשות אודות הברכה שחלק מחכמתו ליראיו שהשמיטו הרמב"ם, ובלא ספק דסבירא ליה להרמב"ם דאין לנו חכמים כאלה הראים לברך עליהם ברכה זו, אבל זה לא נאמר על גאון כרבינו ר' משולם איגרא זצ"ל, והתיישב לעשות כן, כי טרם פתח את הדלת אמר בלחש את דברי הגמ' ברכות כ"ח ע"א ת"ר הוראה חכם מחכמי ישראל אומר, ופתח הדלת ואמר בשם ומלכות בקול רם בא"י אמריה שחלק מחכמתו ליראיו, רבי למה לא הביא הרמב"ם הלכה זו, והשיבו דלכאורה קשה עוד על הרמב"ם שהשמיט עוד הלכה מפורשת מרחיקו אילן סרק מן העיר חמישים אמה כדאמרי' בנשנה ב"ב כ"ה אבל תרוין אחד לשני קשייות אלה, דהנה הטרור והר"ף ורא"ש הביא רק מה שהוא להלכה גם בזמן הזה כנודע, משא"כ הרמב"ם מביא גם הילכתא למשיחא, אבל ענינים שאינם לא בומה"ז ולא לעתיד אינו מביא הרמב"ם, והני תרי הלכות אינו לא בזמן הזה ולא הילכתא למשיחא, דבזמן הזה אין לנו תלמיד חכם כזה, ולעתיד הלא יחיו המתים ותמיד נראה את משה ואהרן והתנאים ואמוראים, ואטו אז שייך לומר ברכה בכל שעה לכן לא הביא הרמב"ם, וכן באילני סרק בזמן הזה אין ידיו תקופה ואין לנו עירות של ישראל, ולעתיד לבא עתידים אילני סרק שישענו פירות, וא"כ לא שייך דינים אלה לא בזמן הזה ולא לעתיד לבא.

הגאון רבי גמליאל רבנוביץ שליט"א מח"ס גם אני אודך

נראה לציין דבספר מקור נאמן סימן רצ"ז נשאל בזה הגאון רבי מאיר מזוז שליט"א ופסק שאי אפשר לברך בשם ומלכות, שהרי הרמב"ם השמיטו להאי ברכה, ואין לך חכם כמו הרמב"ם.

הרב יעקב ישראל מייזנער שליט"א לונדון

נראה לציין דבימי נעוריו היה פסק של הגר"ש אלישיב שליט"א שמתיר לברך ברכת אשר חלק מחכמתו ליראיו על הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל.

הרב יוסף בן ציון רבנוביץ שליט"א כולל תורת חיים ירושלים

נראה לציין דבשורות מנחת אלעזר חלק ה' סימן ה' את"ב ב' כתב וז"ל הנה כן ראיתי בימי נעוריו בעיריות גדולות בפעסט ברבני קשישיא שברכו שחלק מחכמתו ליראיו בשם ומלכות.

מדוע כסף שנמצא בהר הבית אינו שייך להקדש הרי חצר קונה

מה שהקשתם בשם הקצות החוצה ועוד אחרונים על הא דאיתא במשנה שקלים פרק ה' משנה ב' המוצא מעות בהר הבית הרי אלו חולין, דיש להקשות הרי קימ"ל חצירו של אדם קונה לו שלא מדעתו, א"כ מדוע שלא יקנה חצירו של הר הבית את הכסף להקדש, ותרצתם בארבע אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א דומ"ץ מחזיקי הדת

הגאון רבי יחזקאל שרגא קטניא שליט"א ירושלים ראש ישיבת בישיבת שומרי אמונים הרה"ג רבי חיים דוד קרקווער שליט"א כולל גור בארא פארק מח"ס לקח חיים הרה"ג משה יחיאל הכהן ראטה שליט"א ירושלים נראה לתרץ, דהר הבית הוא חצר שאינה משתמרת, דכל אחד הולך שם, וקימ"ל החצר שאינה משתמרת אינה קונה, לכן לא קנה חצר הר הבית את הכסף, ולכן המעות חולין.

מי שאינו רוצה לקום מפני תלמיד חכם האם כופין אותו עד שיקום

מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דאיתא בשאילתות בפרשת קדושים ומאן דלא קאים, מוקמינן ליה בעל כורחיה, למיעבד יקרא דאורייתא, דיש להקשות מה החידוש, הרי בכל מצות עשה קימ"ל כתובת פ"ז דמי שאינו רוצה לקיימו כופין אותו לקיימו, ומדוע צריך לשאילתות לומר דאף במוצת מפני שיבה תקום כופין אותו, מדוע היה ה"ר"א שאין כופין אותו, מאי שנא שמאר אותו, ותרצתם בארבע אופנים.

הגאון רבי ישראל שוורץ שליט"א רב ואב"ד קהל הסידים תל ציון וראש כולל תלמידי הכתב סופר

הגאון רבי אביגדור גיגר שליט"א בני ברק מח"ס שיעור עיון הרה"ג רבי פנחס מנחם דאוויד שליט"א ירושלים מח"ס דברי פנחס נראה לתרץ, ע"פ מה דאיתא בבוהר דהשכר על קימה בפני חכם זה ויראת מאלוהיך, שמקבל יראת שמים, א"כ ה"ר"א הוא מצוה שמתן שכרה בצדה, קמ"ל דרך בשכר גשמי מקרי מתן שכרה בצדה.

מדוע לא הוכיח רבה בר רב הונא הרינו כפרת משכבו כשהוכיח את אביו

מה שהקשתם בשם היעבי"ץ על הא דאיתא בגמ' ב"ק כ"א ע"א שרבה בר רב הונא אמר בשם אביו לאחר פטירתו הכי אמר אבא, וקשה מדוע לא הוכיח הרינו כפרת משכבו, כמו שמבואר בש"ע, ומתוך היעבי"ץ שזה היה לאחר י"ב חודש, והקשתם דמי"מ קשה דהרי מבואר בגמ' דלאחר י"ב חודש מסיפס לומר זכרנו לברכה, א"כ עדיין קשה מדוע כאן לא הוכיח כלום, ותרצתם בכמה אופנים.

הגאון רבי דוד ליסיצין שליט"א ראש כולל הכול תלמידי ת"א

יש להעיר על היעבי"ץ, דהרי בגמ' משמע שזה היה מיד לאחר הפטירה, דאיתא התם שלח ליה וכי בעי מנייה מרב הונא אדהכי נח נפשיה דרב הונא.

הרב יונה צבי רוטנברג שליט"א ירושלים

נראה לתרץ, דהחייב זו אינו אלא כשהבן מוכיח את אביו ולא כשאחרים מוכיחים מה שהבן אמר בשם אביו, ולכן לא נוכר בגמ' זכרנו לברכה לפי שרבינא ורב אשי היו מסדרי הגמ' ולא חל עליהם חיוב זה.

איך מותר לשרוף בגד משום מצות כסוי הדם הרי עובר בכל תשחית

מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דאיתא בגמ' חלין פ"ח ע"ב היה הולך בספינה ואין לו עפר לכסות, שרף תליתו ומכסהו, ומשמע אפילו תלית שלם, יש להקשות איזה היתר יש לעבור על כל תשחית משום כסוי הדם, ותרצתם בשלשה אופנים.

הרב שלמה איילברט שליט"א חיפה

נראה לתרץ, ע"פ מה דאיתא בגמ' שבת קכ"ט שמי שהקיו דם ונצטנן עושין לו מדרה, ומספרת הגמ' מכמה אמוראים שהביאו להם עצים מכסאות יקרות לצורך היסק, ומקשה הגמ' והא קעבר על כל תשחית, אמר ליה כל תשחית דגופאי עדיף, וה"נ הכא אם לא יאכל הרי ירעב ויחלש, והרי הוא בספינה בדרך רחוקה ואין לו עפר לצורך כך מותר.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד
להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א
 למקס המערכת: 057-7961607 או למייל: leviver@gmail.com
 בטל: 057-3166560
 מי שמעוניין להצטרף לאלפי המנויים נא להתקשר למערכת

<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב מנחם זינגברג שליט"א ירושלים לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי יהא רעוא שבזכותו של התנא ירוה נחת מכל יוציא ויעליה בכל אשר יפנה</p>	<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב החפץ בעילום שמו שליט"א ב"ב לרגל שמחת החלאקה לבנו כמר שמואל נ"י יהא רעוא שבזכותו של התנא ירוה נחת מכל יוציא ויעליה בכל אשר יפנה</p>
---	---

נוסד תנחומים לידידינו איש החסד והמעש הרב **שמעון שר שליט"א** מנכ"ל מוסדות צאנז בהילקה ממנו אחיו איש החינוך והחסד הרב חיים שרגא פייבל ז"ל נלב"ע ז"ל אייר הא סתא ת.נ.צ.ב.ה. יהא רעוא שבזכות מעשיו הכבירים ינחם בנחמת ציון ירושלים

<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הנכבד הרה"ג ר' דוד רובינשטיין שליט"א ירושלים ראש כולל תהלה לדוד לעיני אביו הגאון הארי"ר רבי אלתר אליהו זצ"ל גאב"ד אנטווארפן ומח"ס מגדנות אליהו נלב"ע ליל ל"ג בעומר תשס"ה ת.נ.צ.ב.ה.</p>	<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הנכבד הרב מרדכי מנדלסון שליט"א בית שמש לעילוי נשמת אביו הרב אברהם דב בן הרב נחמן מנדלסון ז"ל נלב"ע י"ז אייר תשס"ז ת.נ.צ.ב.ה.</p>
--	---

<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב אברהם ליפשיץ שליט"א ארה"ב לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי יהא רעוא שבזכותו של התנא ירוה נחת מכל יוציא ויעליה בכל אשר יפנה</p>

<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב שאול שוורץ שליט"א מאנסי לעילוי נשמת אביו הרב החסיד רבי מאיר בן הרב יהודה ז"ל נלב"ע ט"ז אייר תשס"ז ת.נ.צ.ב.ה.</p>

<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב חיים דוד ברכר שליט"א בני ברק לעילוי נשמת חמיו הרב החסיד חיים אלטר בן הרב ישראל אפרים פישל ראטה ז"ל נלב"ע ט"ז אייר תשנ"ז ת.נ.צ.ב.ה. וברכת מול טוב לאחינו הרה"ג מרדכי הלל זלמן ראטה שליט"א לונדון לרגל שמחת הולדת בתו במוח"ס</p>
